

ניהול ותפעול חופי הכינרת לאבטחת איכות מימיה

פנחס גרין, מנהלת הכינרת - מרץ 2006

1. הקדמה

לפעילות האנטרופוגנית במרחב כל אגן ההיקוות של הכינרת יש, כמובן, השפעה רבה על הכינרת – על המערכת האקולוגית ועל איכות המים. אבל, הסעת המזהמים מהאגן לאגם באמצעות הנחלים, הזרימות העיליות והתת – קרקעיות, נעשית לאורך מסלולים ארוכים יחסית. לעומת זאת, לפעילות האנושית שלאורך חופי הכינרת יש השפעה קרובה ומיידית על הכינרת. האומנם, שעומס המזהמים מהאגן יכול להיות גדול מהעומס שמקורו בחופים למרות מסלולי ההסעה הארוכים. השפעתו של הליטוראל (תחום המים הרדודים שלאורך החופים מקו החוף ועד לקו עומק מים מירבי של 5 מ') על המערכת האקולוגית של האגם כולו רבה מאוד, ע"פ חוקרי הכינרת. אי לכך הפעילות בחופי הכינרת בסמוך לליטוראל ובליטוראל עצמו היא בעלת השפעה רבה על המערכת האקולוגית של הכינרת כולה ולכן מחייבת פקוח ובקרה. חופי הכינרת מהווים גם בסיס לפעילות של תיירות, נופש, קייט, דיג, שייט וספורט ימי באגם עצמו.

ייעודי הקרקע ושימושי הקרקע במרחב סובב כינרת נקבעים בתוכניות ארציות ומחוזיות. התוכנית המרכזית לחופי הכינרת היא "תמ"א 13 למרחב כינרת וחופיה". תוכנית זו נועדה להסדיר את ייעודי ושימושי הקרקע בחופי הכינרת בראייה תכנונית כוללת של האיזור. אחת ממטרותיה העיקריות של התוכנית היא ניצול המשאבים הטבעיים של האיזור לצורכי נופש ורווחת הציבור, תוך שמירה על איכות מי הכינרת וערכי הנוף באיזור.

התוכנית מהווה בסיס לתכנון מפורט והוצאת היתרי בניה ע"י הועדה המחוזית והועדות המקומיות לתכנון ולבניה. אך בפועל היו חריגות רבות מתוכנית זו בשנים האחרונות. תפעול הכינרת כמאגר לאספקת מים למשק המים הארצי יוצר לאורך החופים את "רצועת תנודת המפלס" אשר משפיעה על אופן תפעול החופים ומשליכה גם על איכות המים. המצב הנוכחי של ניהול חופי הכינרת לוקה מאוד בחסר ומאז פרסום דו"ח מבקר המדינה מסי' 55 ב' בנושא זה ישנם ניסיונות מצד גורמים שונים להציע דרכים לתקון המצב.

מאחר והשימוש העיקרי של הכינרת הוא כמקור לאספקת מים במשק המים הארצי, נראה כי למשק המים (נציבות המים/מנהלת הכינרת) צריך להיות תפקיד מרכזי במערך ניהול חופי הכינרת.

במסמך זה ניסינו לרכז את הנושאים הקשורים לניהול ותפעול חופי הכינרת ויחסי הגומלין שביניהם לבין האגם כמקור לאספקת מים של מדינת ישראל.

2. רצועת תנודת המפלס

תפעול הכינרת כמקור לאספקת מים למשק המים הארצי יוצר תנודות במפלס פני המים באגם וגורם לשינויים במיקום קו ההשקה בין המים ליבשה לאורך תקופת השנה ובמהלך השנים. רצועת החוף הנוצרת בין קו הגובה 208.80 - (הוא המפלס המרבי של פני המים בכינרת) לבין קו ההשקה של המים עם היבשה במועד כלשהו נקראת "רצועת תנודת המפלס" ורוחבה משתנה לאורך החופים כתלות במפלס פני המים ובשיפוע פני הקרקע. מפלסי פני המים המרבי והמזערי ("הקווים האדומים") נקבעים בתקנות של חוק המים ע"פ החלטת נציב המים. רוחב רצועת תנודת המפלס יכול להגיע במפלסים נמוכים עד כ- 1 ק"מ באזור הבטיחה (שבצפון מזרח הכינרת)

או כ- 400 – 300 מ' באזור חופי מגדל, לדוגמה. רצועה זו נמצאת מחוץ לתחום השיפוט המוניציפאלי של הרשויות המקומיות לאורך חופי הכינרת (להוציא אזור טבריה שם נעשו לאחרונה תיקונים והרחבות לתחום השיפוט).

2.1 השפעות של תנודות המפלס על תפקוד החופים:

- ◆ התרחקות קו המים וחשיפת רצועת יבשה נוספת "מזמינה" התפשטות פולשת ובלתי חוקית של יזמות פתוח ברצועת החוף הנחשפת ומקרבת גורמים מזהמים אל המים.
- ◆ קשיים בעגינה של כלי השייט באגם.
- ◆ התרחקות קו המים ממתקני החוף והחניות גורמת למפעילי החופים לקדם מתקנים לכוון קו המים (סככות, שילוט, שבילי גישה, הורדת סירות וכדו') וכאשר המפלס עולה חלק מהמתקנים מכוסים במים, מהווים בעיקר מפגע בטיחותי ומסכנים מתרחצים וסירות. אבל, עלולים לתרום גם לזיהום המים.
- ◆ חשיפת תשתית בוצית או אבנית ברצועת החוף הנחשפת (קושי בכניסה למים).
- ◆ התפתחות של צמחיה חופית המפריעה בדרך כלל למתרחצים, בחופי הרחצה. אבל גם תורמת תרומה מסויימת של נוטריאנטים לכינרת בתהליך ההתפרקות.
- ◆ פגיעה חזותית בנוף האגם.
- ◆ בחופים הטבעיים הפתוחים (שגם אליהם מגיעים נופשים) אין סדורים מתאימים לאיסוף אשפה ולניקוי החופים (מחוץ לתחום שיפוט הרשות המקומית).
- ◆ הפרעות לספורט הימי.
- ◆ בחוף הצפון מזרחי מתקרב קו המים ל"מדרגה" – נפילה חדה בטופוגרפיה של הקרקעית קרוב לחוף – ועלול להוות סיכון מסויים למתרחצים (סכנת טביעה).
- ◆ מפלס גבוה לתקופה ארוכה יחסית עלול לגרום להצפת מרתף בכנסייה היוונית האורתודוקסית ובבית משפחת קורן שבמושבה כינרת על שפת הים.
- ◆ מפלס גבוה בשילוב עם רוחות מזרחיות חזקות עלול לגרום להצפות בחופי הכינרת המערביים ולנזקים ממשיים כתוצאה מאנרגיית הגלים המתנפצים אל החוף. כמו כן עלולים להגרם נזקים לבתי מגורים בקבוץ עין גב ברוחות מערביות חזקות.
- ◆ במפלס נמוך הופך קטע הירדן שבין המוצא מהכינרת לבין סכר דגניה לבריכה תפעולית המאפשרת הזנת מים לתחנת השאיבה (דגניה 1) המספקת מים לאלומות, פוריה, עמק בית שאן וממלכת ירדן.
- ◆ פגיעה באפשרויות הטיול והבילוי בשמורת הטבע בבטיחה.
- ◆ ירידה כללית בדימוי של הכינרת שגורמת לירידה כללית במספר הנופשים.
- ◆ מגבלות לפעולת מתקני שאיבה לאספקת מים סביב הכינרת.
- ◆ תגליות שונות בשטחים הנחשפים (הסירה של ישו, האי של מעגן, אתר פרה-היסטורי באוהלו ועוד).
- ◆ היעלמות הלגונות בבטיחה ואתם גם הנוף והצמחייה הלגונרית.
- ◆ פגיעה באיזורי הטלת הדגים בבטיחה.

3. ת.מ.א. 13 – תוכנית מתאר ארצית למרחב הכינרת וחופיה

ת.מ.א. 13 שקבלה תוקף בשנת 1981 קובעת את ייעודי הקרקע ושימושי הקרקע במרחב הכינרת ובחופיה בראייה תכנונית כוללת של האיזור. אחת ממטרות התוכנית היא לאפשר ניצול של משאבי טבע באיזור סובב כינרת לצורכי נופש, תיירות ורווחת הציבור תוך שמירה על איכות מי הכינרת וערכי הנוף והטבע. מטרה זו היתה הבסיס למגבלות שקבעה התוכנית בתחומי הבניה והפתוח, קבולת מעגני השייט, קבולת החופים וקבולת האיכסון. תמ"א 13 אינה כוללת תעשייה בין יעודי הקרקע הכלולים בה.

3.1 מעגני שייט – תמ"א 13 הגדירה 4 סוגים של מעגני שייט: מעגן ראשי לשייט וספורט ימי (במגדל), מעגן משני לשייט וספורט ימי (בכורסי ובטבריה), מעגן דייג (טבריה, עין גב, גנוסר) ומזח (חוף גולן, מפרץ אמנון, טבריה בית ירח ועין גב). קיבולת מעגני השייט נמדדת במספר הסירות. ע"פ תמ"א 13 הקיבולת בשלושת מעגני השייט – כורסי, טבריה ומגדל – היא 750 סירות כאשר 450 מהן במגדל. למעגני השייט, הדייג והמזחים השפעה על איכות המים בהיותם הבסיס לכלי השייט. כלי השייט מהווים פוטנציאל לזיהום הים בדלקים, שמנים, שפכים ו-MTBE (Methyl Tert) Butyl Ether) - תוסף דלק המוכר בעולם כחומר העלול לסרטן.

3.2 קבולת החופים - תמ"א 13 קבעה קבולת מירבית בחופי הכינרת, בין היתר, כדי להתאים את התשתיות השונות למספר הנופשים ולהפחית את הסיכון לזיהום המים כתוצאה מתשתיות ביוב, לדוגמה, שאינן מתאימות. הקבולת המירבית לנופשים שנקבעה בתמ"א 13 עומד על 92,000 נופשים מהם 25,500 נופשים באיזורים המיועדים לחופי רחצה, ו- 66,500 נופשים באיזורים לנופש חופי בקרבת הכינרת ללא רחצה.

3.3 קבולת איכסון - גם כאן נקבעה בתמ"א 13 קבולת מירבית כדי להתאים את התשתיות הדרושות לקליטתה, קבולת זו נמדדת במספר המיטות ומגיעה לסה"כ 29,450 מיטות (מהם 3300 מיטות ברצועות העורפיות). רמת האיכסון דורגה לסוגים שונים המוגדרים בתוכנית. רמת איכסון אינטנסיבית (איכסון א') מתאפשרת רק במגדל ובטבריה. במהלך השנים אושרו שינויים והקלות בתמ"א 13. הקבולת המירבית לאחר השינויים מגיעה לכדי 50,500 מיטות.

3.4 איסור בניה בחופים – מתוך כוונה למנוע את זיהום המים קבעה ת.מ.א 13 מגבלה האוסרת בניה כלשהי במרחק 50 מ' מקו מפלס המים המרבי (209 -) לכוון היבשה. שטחים נרחבים בתחומי תמ"א 13 הוגדרו כשטחים פתוחים מסוגים שונים. בחופים המזרחי והצפון מזרחי בקשה תמ"א 13 לשמר את האופי הטבעי והשאירה אותם ברמת פתוח אקסטנסיבית. שמירה על קיום הוראות תמ"א 13 היא באופן כללי שמירה על איכות המים באגם. עבירות הבניה שבוצעו בשנים האחרונות בחופים עלולות גם להוות גורם לזיהום הכינרת (מסעדות, מבני שרותים וכדו' שהוקמו ללא היתר המגדילים את הסיכויים לתקלות, לזליגת שפכים, כמויות אשפה וכדו'). תמ"א 13 מהווה בסיס להכנת תוכניות מפורטות בכל אחד מהמקטעים הרלבנטיים. בחלק ניכר מהחופים אין עדיין תוכניות מפורטות ולכן אין גם אפשרות להוצאת היתרי בניה.

4. השימושים בחופי הכינרת

כאמור לעיל, השפעתו של הליטוראל (תחום המים הרדודים שלאורך החופים מקו החוף ועד עומק מים מירבי של 5 מ') על המערכת האקולוגית המורכבת של האגם כולו רבה מאוד (ע"פ חוקרי הכינרת). לכן השימושים והפעילויות בחופי הכינרת בסמוך לליטוראל או בליטוראל עצמו משפיעים למעשה על המערכת האקולוגית של הכינרת כולה. מסיבה זו יש צורך להפעיל את החופים והשימושים בהם תחת פקוח ובקרה קבועים. כמות המשתמשים היא מרכיב חשוב בקביעת רמת פוטנציאל הזיהום.

האורך הכולל של חופי הכינרת הוא כ- 55 ק"מ ואפשר לסווג ולמיין אותם כדלקמן:

חופים פרטיים עם שימוש מסחרי	-	כ- 6 ק"מ
חופים ציבוריים פתוחים	-	כ- 14 ק"מ
חופים טבעיים פתוחים	-	כ- 23 ק"מ
חופים הגובלים בישובים ובשטחים חקלאיים	-	כ- 7 ק"מ
חופים פרטיים סגורים ללא שימוש מסחרי	-	כ- 5 ק"מ

4.1. סוגי השימושים השונים בחופי הכינרת :

חופי רחצה
תיירות מסחרית (בתי מלון, בתי הארחה, מסעדות וכדו')
שרותי שייט (מעגנות, מזחים וכדו')
ספורט ימי
חניונים לנופש חופי
טיילת חוף
חניוני סירות
מתקנים הנדסיים
מוסדות ציבור
מוסדות דת
אתרים ארכיאולוגיים
חקלאות
מגורים

כל אחד מהשימושים הנ"ל עלול לגרום לזיהום המים :

4.2. חופי רחצה מוסדרים

זיהום הכינרת בחופים אלה יכול להיגרם כתוצאה מאשפה ופסולת מוצקה וכן שפכים ה"מיוצרים" ע"י המתרחצים.
בחופים מוסדרים ומוכרזים לרחצה קיימת תשתית לאיסוף אשפה וביוב – מכולות או פחי אשפה, איסוף אשפה מסודר ומבני שרותים עם מערכת ביוב. תשתית זו דורשת אחזקה ותפעול תקינים וקבועים כדי שהאשפה או השפכים לא ימצאו את דרכם לכינרת. יש לאסור גישת כלי רכב לרצועת תנודת המפלס (חוץ מרכב הצלה ובטחון).
הרצון לבקר את כניסת הנופשים לחופים (בעיקר בגלל גביית דמי הכניסה) מביא את מפעילי החופים להקים גדרות התוחמים את גבולות החוף המופעל ע"י כל אחד מהמפעילים. גדרות אלה, מלבד היותן עבירה על חוק התכנון והבניה, נבנות בחלק מהמקרים גם באיזורים הנמוכים מקו 209- (אל תוך המים) וגורמות לזיהום המים גם מהתפרקות המתכת עצמה אבל העיקר כתוצאה מאשפה ומוצקים שונים המצטברים על הגדר תוך כדי הזרימה המעגלית של מי הכינרת.
בתקופות מסוימות מתקיימים אירועים המוניים בחופים (פסטיבלים שונים) ובהם נדרשת התייחסות מיוחדת לנושא פינוי אשפה וסילוק שפכים.
ברצועת תנודת המפלס מתבצעות עבודות לחישוף צמחייה ושינוי תשתית החוף (סילוק קרקע, בוצית מילוי בחומר גרנולרי וכדו') במטרה לשפר את נוחיות הכניסה למים. לעיתים מבצעים מפעילי החופים גם פעולות ריסוס והדברת צמחייה ומזיקים בקרבת המים. פעולות אלה, כאמור עלולות לפגוע בליטוראל.

4.3. חופים טבעיים פתוחים

כ- 23 ק"מ, כמעט מחצית מאורך חופי הכינרת, הם חופים טבעיים פתוחים בהם אין כלל תשתיות לקליטת קהל. אבל, חלק הארי של חופים אלה (כ- 15 ק"מ) מושכים אליהם אלפי נופשים, בעיקר בגלל שהכניסה לחוף היא ללא תשלום. הנופשים – יחידים, משפחות וקבוצות – שוהים בחופים שהייה ממושכת באוהלים, מייצרים כמויות גדולות של אשפה וגורמים לזיהום המים. רב הרשויות המקומיות שתחום שיפוטן כולל חופים מסוג זה אינן דואגות לניקיונם בגלל העדר הכנסה כספית מהפעילות שבחוף ומחוסר תקציב אחר. גם כאן יש לאסור לחלוטין גישת כלי רכב לרצועת תנודת המפלס עד לקו ה- 50 מ' מקו גובה 209 -.

4.4. תיירות מסחרית

בחלק מהחופים מתקיימת פעילות של תיירות מסחרית הכוללת בתי מלון, בתי הארחה, מסעדות, קיוסקים וכדו'. למרכיבים התיירותיים השונים הללו יש מערכות הולכה וטיפול בשפכים (צנרת, תחנות שאיבה, מפרידי שומנים וכדו'). סמיכות המערכות לקו המים

גורמת לכך שבכל תקלה, השפכים מגיעים אל הכינרת. בגלל רגישות זו הומלץ לנקוט באמצעים מיוחדים שיבטיחו אמינות גבוהה מאוד ויפחיתו לכמעט אפס תקלות במערכות אלה.

שטיפת רצפת המסעדות והרחבות הסמוכות להן אל הכינרת גם היא תופעה לא נדירה במיוחד. עומס התיירים והנופשים משפיע כמובן על תפקוד המערכות.

4.5. שרותי שייט (מעגנות מזחים וכדו')

בכינרת משייטות כ- 15 ספינות נוסעים בגדלים שונים, 3 ספינות דייג גדולות ("סקלבות"), כ- 100 סירות מנוע עם מנועים בגדלים ומסוגים שונים, כ- 70 סירות דייגים וכ- 900 אופנועי ים.

בכלי השייט הגדולים קיימים מיכלים לאיסוף שפכים ומי שיפוליים אותם יש לפנות אל מערכות מתאימות בחוף.

בכלי השייט הגדולים יש גם מיכלי דלק ושמן בנפחים גדולים יחסית. כלי השייט מוספנים אחת לתקופה לצורך טיפולי תחזוקה הכוללים ניקוי חול, תיקונים בגוף הספינות, צביעה, טפול במנועים ובחדר המכונות וכדו'. תדלוק כלי השייט והוספת שמני סיכה נעשים בחוף. המעגנות והמזחים משמשים כנקודות להעלאת והורדת נוסעים וגם כאיזורי שירות לכלי השייט בהם ניתנים שרותי תחזוקה, תדלוק ופנוי שפכים. ספינות הדייג הגדולות משנעות את שלל הדייג מהספינה אל החוף במעגנות באמצעות מסועים ומיכלים.

צבעי ה-Anti Fouling בהם צובעים את הספינות עלולים להכיל (Tri Butyl Tin) T.B.T – תרכובת רעילה של בדיל. ניקוי החול לפני הצביעה עלול לזהם את המים. שאריות הדלק הנפלטות ממנועי הסירות מכילות ריכוזים מסויימים של (Methyl Tert) .M.T.B.E (Butyl Ether) החשוד כחומר מסרטן.

שרותי השייט טומנים בחובם פוטנציאל רב לזיהום הים ולכן נדרשת תשתית מתאימה וכן פקוח ובקרה מלאים.

התשתית צריכה לכלול מתקן להספנת כלי השייט מוסדר מבחינה סביבתית, מתקני תדלוק, מתקני קליטת שפכים ומי שיפוליים, מערכת לטיפול באירועי זיהום ים ועוד.

4.6. ספורט ימי

הספורט הימי בכינרת כולל, בין היתר, סקי מים באמצעות סירות, שייט בסירות מהירות, אופנועי ים, סירות להשכרה לשייט עצמאי ועוד. רב הסירות מאוחסנות במשטחי חנייה בחופי הכינרת, שם גם מטפלים בהן ומתדלקים אותן ללא תשתית מתאימה ובאופן שגורם לזיהום הקרקע והמים, בד"כ.

הסירות ואופנועי הים, כאמור לעיל, פולטים אל המים שאריות דלק המכילות M.T.B.E החשוד כחומר מסרטן. יש צורך להגביל ולבקר את כמות סירות המנוע הפועלות בכינרת, להקצות איזורי חנייה ואיחסון מוסדרים ומבוקרים ונקודות מבוקרות להורדת הסירות אל הים. יש לבחון אפשרות להחלפת מנועי הבנזין של הסירות במנועים חשמליים.

4.7. חניונים לנופש חופי

אלה למעשה חופים ציבוריים מוסדרים שאין בהם בכלל או שיש רק בחלק קטן מהם חופי רחצה מוכרזים. בחוף מוקצים איזורים לחניית רכבים ונגבה תשלום עבור החנייה. בחניונים אלה ניתנים שרותי חוף שונים כגון: מסעדות וקיוסקים, השכרת סירות, משחקי מים וכדו' אשר עלולים להוות מוקדי זיהום כני"ל.

4.8. טיילת חוף

טיילת חוף כוללת בד"כ מרכיבים תיירותיים כמו מסעדות, מרכזים מסחריים, השכרת סירות וכדו' ואלה עלולים לגרום לזיהום המים כמותואר לעיל.

4.9. חניוני סירות

ברב המקרים אין הגדרה תכנונית סטטוטורית לחניוני הסירות. מפעילי החופים קובעים לעצמם את האיזורים לחניית סירות בתחום החוף ומגדירים אותו. חניוני הסירות צריכים להיות מצויידים באמצעים המתאימים לניקוז וסילוק מי הנקוז ממשטחי החנייה, תדלוק

באופן שאינו פוגע בסביבה וכדו'. המצב הנוכחי אינו כזה. מלבד הגבלת מספר הסירות בכינרת והשאיפה להמיר את מנועי הבנזין במנועים חשמליים, רצוי למקם את חניוני הסירות בעורף החוף עם אפשרות להורדה מסודרת של הסירות למים, הסדרת משטחים אטומים ומנוקזים בצורה נכונה דרך מפרידי שמן אל הביוב, תדלוק וטיפול בסירות באופן שלא יזהם את הסביבה.

4.10 מתקנים הנדסיים

לאורך החופים ישנם מתקנים הנדסיים מסוגים שונים כגון תחנות שאיבה לשפכים ולמים, מתקני טפול במים וכדו'. תקלות במתקנים אלה, פעולות שונות הקשורות בתפעול ותחזוקה עלולים לגרום לזיהום המים. יש לנקוט באמצעים מיוחדים כדי למזער או לבטל אפשרות של תקלות ולהתאים את פעילות המתקנים (כולל תחזוקה) למצב שלא יהווה סיכון לזיהום המים (למשל למנוע ריסוסים והדברת עשבייה).

4.11 חקלאות

הפעילות החקלאית בשטחים הסמוכים לחופי הכינרת כוללת ריסוס בחומרי הדברה, איחסון דשנים ושימוש בהם, גיזום – העלולים לזהם ולסכן את איכות המים.

4.12 מגורים

איזורי מגורים, ישובים וכפרי נופש, כוללים כמובן מערכות הולכה וסילוק של שפכים, אשפה, ניקוז, אספקת מים וכדו' – העלולים לגרום לזיהום המים כפי שהוזכר כבר לעיל. בהקשר זה יש לציין את הצורך בהדברת יתושים באיזור החוף (בשלוליות מים) בחומרים שלא יגרמו לזיהום המים.

5. ניהול חופי הכינרת

מספר רב של גורמים ממלכתיים מעורבים בדרך זו או אחרת במתרחש בחופי הכינרת. חוסר התאום בין כל הגורמים תורם למצב הלקוי בו מתנהלים כיום החופים. בין הגורמים הללו נמנים 5 רשויות מקומיות, ועדות תכנון בניה מקומיות, מחוזית ומועצה ארצית, משרד הפנים, ממ"י, משרד הבריאות, המשרד להגנת הסביבה, משרד התחבורה, משרד התשתיות הלאומיות (נציבות המים), משרד החקלאות, משרת ישראל (שיטור ימי), "מקורות", רשות ניקוז כינרת – מנהלת הכינרת, רשות העתיקות, רשות הטבע והגנים וכן בעלי ענין ומשתמשים שונים.

הפיצול וריבוי הסמכויות והתפקידים אינם מאפשרים ניהול מיטבי בראייה לאומית כוללת.

את חופי הכינרת יש לנהל בראייה ממלכתית ארוכת טווח שמתחשבת ומאזנת את שימושיה הרבים של הכינרת כמאגר לאספקת מים למשק המים הלאומי, כמשאב טבע, כמשאב נוף ותרבות לאומי ובינלאומי, כמשאב נופש וקייט, כאגם לשייט וספורט ימי, ציבורי (המאפשר גישה חופשית אל האגם ומעבר חופשי לאורך חופיו), כמקור לדייג וכמקור פרנסה לתושבים החיים סביבו. ניהול ממלכתי משלב גם את האינטרסים המקומיים השונים ומתבסס על ההיבטים התכנוניים, התיירותיים שימוש איכות המים ומניעת זיהום, שמירת איכות הסביבה, בריאות הציבור ועוד.

מאחר והשימוש העיקרי של הכינרת הוא מקור לאספקת מים במשק המים הארצי נראה כי למשק המים (נציבות המים/מנהלת הכינרת) צריך להיות תפקיד מרכזי במערך ניהול חופי הכינרת. המערכת האירגונית שנראתה כנכונה ביותר לניהול באופן הני"ל היא רשות ממלכתית אחת שתוקם על בסיס חוק מיוחד לכינרת, תאחד סמכויות ותפקידים, תקבע ותתקין כללים ונורמות ותבצע פקוח בקרה ואכיפה, כינון רשות כזו מחייב עבודת הכנה רבה בתחום האירגון והמשפט כדי להגדיר את מבנה הרשות, שינויי החקיקה הנדרשים,

סמכויות, נוהלי עבודה, יחסי הגומלין בינה לבין הגורמים האחרים ואופן מימון פעולתה – תהליך ארוך ומסובך.

המצב הנוכחי בחופי הכינרת מחייב היערכות מהירה ומיידית לשינוי המצב ולכן מוצעת בשלב זה מערכת ניהולית המבוססת על הגורמים הפועלים בשטח תוך יצירת תאום מירבי ביניהם. מערכת כזו הוצעה במסמך המכונה "אמנת חופי כינרת" שהובא לדיון בפני כל הגורמים במסגרת "פורום סובב כינרת" בראשות הממונה על מחוז הצפון של משרד הפנים, במטרה שתחתם ע"י כל הגורמים הקשורים לענין.

המערכת הניהולית המוצעת כוללת את "פורום סובב כינרת" שיהווה ועדה בינמשרדית רחבה (מעין מליאה או מועצה) לקביעת מדיניות כללית, היגוי ומעקב לכל הפעילות הקשורה בחופי הכינרת וגוף ניהולי מצומצם ומשותף לניהול חופי הכינרת שיטפל ביישום מדיניות אחידה לניהול החופים, ביצירת תאום מירבי בין הגורמים השונים בתחומי התכנון והבניה, התיירות, שמירת איכות המים ומניעת זיהום, שמירת איכות הסביבה, בריאות הציבור וכדו'.

"פורום סובב כינרת" בראשות הממונה על מחוז הצפון של משרד הפנים יכלול כחברים את נציגי המשרדים הבאים:

- ◆ נציבות המים (משרד התשתיות)
- ◆ משרד הפנים
- ◆ מנהל מקרקעי ישראל
- ◆ המשרד לאיכות הסביבה
- ◆ משרד הבריאות
- ◆ משרד התיירות
- ◆ משרד החקלאות
- ◆ רספ"ן (משרד התחבורה)
- ◆ משטרת ישראל
- ◆ עיריית טבריה
- ◆ מ.א. עמק הירדן
- ◆ מ.א. גולן
- ◆ מ.מ. מגדל
- ◆ מ.א. גליל תחתון
- ◆ מנהלת הכינרת
- ◆ רשות הטבע והגנים

פורום זה ישמש כאמור כמליאה ויתכנס פעם עד פעמיים בשנה.

הגוף הניהולי המצומצם יהיה בראשות מינהלת הכינרת ומורכב מהנציגים הבאים:

- ◆ מנהלת הכינרת
- ◆ משרד הפנים
- ◆ מנהל מקרקעי ישראל
- ◆ רספ"ן – משרד התחבורה
- ◆ משטרת ישראל (השיטור הימי)
- ◆ נציגי רשויות מקומיות (סובב כינרת)

גוף זה יתכנס בהתאם לצרכים ולפחות פעם בחודשיים.

העקרונות שבבסיס הניהול המשותף הנ"ל:

- א. יצירת תאום מירבי בין הגורמים השונים הקשורים ופועלים בחופי הכינרת.
- ב. אכיפה מוגברת ויעילה יותר של החוקים בתחומי מניעת זיהום, תכנון ובניה, מכרזים וכדו'.
- ג. הגדרת יעודי הקרקע ושימושי הקרקע בכל החופים בתוכנית מפורטת או בהיתרי בניה (לפי הענין) ע"פ חוק התכנון והבניה.
- ד. הפעלת החופים המוסדרים בהתאם לחוקים ולכללי המינהל התקין.
- ה. סילוק שפכים, פינוי אשפה, מניעת מפגעים בחוף, ברצועת תנודת המפלס ובמים ייעשו בהתאם לחוק ולהנחיות הגורמים המוסמכים ובאחריות הרשויות המקומיות. פקוח בקרה ואכיפה בנושאים אלה ייעשה ע"י מנהלת הכינרת.
- ו. פעילות כלשהי בשטח רצועת תנודת המפלס מחייבת אישור מראש של מנהלת הכינרת.
- ז. פעולות הנקיון ומניעת זיהום המים בחופים הטבעיים הפתוחים (הלא מוסדרים) בהם לא ניתנים שרותי חוף, לרבות רצועת תנודת המפלס, תהיינה באחריות מנהלת הכינרת (לאחר שיורחבו סמכויותיה ויוקצב לה תקציב מתאים לבצוע פעולות אלה).
- ח. תוקם קרן לנקיון חופים אשר תנוהל ע"י מנהלת הכינרת ונציגי הרשויות. תקציב הקרן יכלול השתתפות הרשויות המקומיות ואיגום משאבים ממשרדי ממשלה וגופים אחרים.
- ט. תשמר זכותו של הציבור למעבר חופשי לאורך חופי הכינרת ולגישה חופשית אל החופים כולל אלה הגובלים בשטחים חקלאיים.
- י. יחוקק חוק עזר מיוחד לנושאי התפעול השונים של חופי הכינרת שיהיה משותף לכל הרשויות המקומיות סובב כינרת והן תהיינה אחראיות לאכיפתו.
- יא. יוקצו המשאבים המתאימים לטובת הניהול המשותף כנ"ל.